Latvijas Dizaina padomes sēde
2026.gada 7.oktobrī plkst.15.00,
Kultūras ministrijas Lielā zāle un *Teams*

Protokols Nr. 4/2026

Piedalījās klātienē un attālināti:
klātienē − Ingūna Elere, Barbara Ābele, Ilze Kupča, Elita Barisa, Armīns Skudra, Liene Vindele (TM), Dzintra Purviņa, Lilita Sparāne, Inese Baranovska, Ieva Kalēja, Baiba Lukaševiča, Matīss Zvaigzne.
attālināti – Dita Danosa, Barbara Freiberga, Māra Liepa-Zemeša, Paula Gāgane.

Vadīja: Ingūna Elere

Dienaskārtība:
1. Par grozījumiem Dizainparaugu likumā. Ziņo Linda Vindele (TM).

2. Ziņojums par Kultūras nozares un radošo industriju kvalifikāciju struktūrā Dizaina sektorā ietverto profesionālās vidējās izglītības līmeņa (4. PKL) kvalifikāciju dizaina jomā nosaukuma maiņu. Ziņo: Ilze Kupča (LNKC).

3. **Dizaina stratēģija nākamajam periodam. Ko Kultūras ministrija sagaida no LDP nākamajā darba periodā.** Ziņo: Dz.Purviņa

4. Priekšlikumi Izcilības balvai kultūrā.

5. Citi jautājumi.

1.Par grozījumiem Dizainparaugu likumā.

Liene Vindele ziņo par priekšlikumiem grozījumiem Dizainparaugu likumā – konkrēti jēdzienu "dizainpraugs" un "izstrādājums" definīcijām. L.Vindele informēja, ka ar iepriekš Latvijas Dizaina padomes izteikto priekšlikumu − Dizainparaugu likumā lietoto terminu "izstrādājums" aizstāt ar terminu "produkts", TM pārstāvji vērsās Valsts valodas centrā, un jautājums tika nodots izvērtēšanai Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) Terminoloģijas komisijai. Komisijai tika nosūtīts arī Latvijas Dizaina centra sniegtais izvērtējums un pamatojums par nepieciešamību aizstāt minētos terminus, tostarp apsvērums, ka termins "produkts" attiecīgajai nozarei būtu saprotamāks. LZA Terminoloģijas komisija 2026. gada 29. septembra sēdē jautājumu izvērtēja un neatbalstīja termina "izstrādājums" aizstāšanu ar terminu "produkts" Dizainparaugu likumā.

Izvērtējot priekšlikumu, latviešu valodas un terminoloģijas eksperti norādīja, ka termina "produkts" lietošanu plašākā nozīmē vērtē ar īpašu piesardzību. Latviešu valodā šis vārds galvenokārt tiek lietots attiecībā uz pārtikas vai ķīmiskiem produktiem, nevis kā virstermins, kas aptvertu dažādas kategorijas, piemēram, preces, aparatūru, programmatūru un pakalpojumus.

Komisija norādīja − gadījumos, kad angļu valodā vārds *product* tiek lietots visplašākajā nozīmē, Latvijas terminoloģijā priekšroka tiek dota konkrētajam jēdzienam atbilstošiem terminiem vai, ja nepieciešams aptvert vairākas kategorijas, atbilstošam vispārīgam apzīmējumam. Vienlaikus tika secināts, ka Dizainparaugu likuma kontekstā iespējamais termins "risinājums" būtu pārāk plašs, tādēļ par atbilstošāku uzskatāms līdz šim lietotais termins "izstrādājums".

Tāpat komisija vērsa uzmanību, ka termina "produkts" nostiprināšana Dizainparaugu likumā varētu ietekmēt terminoloģijas lietojumu arī citās nozarēs, veicinot angļu valodas termina *product* mehānisku pārnesi latviešu valodā. Turklāt termins "produkts" pats par sevi precīzi nenorobežotu Dizainparaugu likumā aptverto jēdzienu, jo plašākā izpratnē tas varētu tikt attiecināts arī uz likuma tvērumā neietilpstošiem objektiem.

Papildus komisija izvērtēja arī priekšlikumu terminu "dizainparaugs" aizstāt ar terminu "dizains". Attiecībā uz šo priekšlikumu komisijas nostāja bija kategoriskāka, un tā termina "dizainparaugs" aizstāšanu ar terminu "dizains" neatbalstīja.

Komisijas ieskatā "dizains" ir ievērojami plašāks jēdziens un tādēļ nepietiekami precīzi raksturo Dizainparaugu likumā noteikto tiesiskās aizsardzības objektu. Ar šo terminu var apzīmēt gan dizaina jomu kopumā, gan atsevišķas objekta īpašības, savukārt likumā nepieciešams precīzi identificēt izstrādājuma vai tā daļas ārējo veidolu un to veidojošo īpašību kopumu. Turklāt terminu *dizains* var piedēvēt arī atsevišķām izstrādājuma īpašībām un arī tā pakaļdarinājumiem.

Ņemot vērā minēto un Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas sniegto vērtējumu, Dizainparaugu likumā tiks saglabāts līdzšinējais termins "izstrādājums". TM piedāvātās precizētas definīcijas, kas tiks izteiktas Dizainparaugu likuma grozījumos.

Dizainparaugs – izstrādājuma vai tā daļas izskats, kas izriet no izstrādājuma vai tā noformējuma īpatnībām, jo īpaši līniju, apveida, krāsu, formas, faktūras vai izmantoto materiālu īpatnībām, ietverot arī minēto īpatnību kustību, pāreju vai jebkāda cita veida animāciju.

Izstrādājums – jebkurš materiālā vai nemateriālā formā realizēts rūpniecisks vai amatniecisks darinājums, tai skaitā arī tā daļas, kas paredzētas savienošanai kompleksā izstrādājumā, iepakojums, priekšmetu komplekti, elementu telpiski salikumi, ar kuriem iecerēts veidot iekšējo vai ārējo vidi, apdare, virsmas raksti, grafiski darbi vai simboli, logotipi, burtveidoli, grafiskās lietotāja saskarnes. Datorprogrammas, kā arī pusvadītāju izstrādājumu topogrāfijas šā likuma izpratnē nav izstrādājumi.

Uzklausot L.Vindeles skaidrojumu, padome pieņēma zināšanai informāciju par precizēto definīciju virzīšanai grozījumiem Dizainparaugu likumā. Padome atbalsta sadarbību ar Tieslietu ministriju un Patentu valdi, lai turpinātu darbu un precizētu

dažādu ar dizainparaugu likumu saistītus terminus un skaidrotu tos valsts pārvaldes institūciju darbiniekiem un plašākai sabiedrībai.

2. Ilzes Kupčas ziņojums par Kultūras nozares un radošo industriju kvalifikāciju struktūrā Dizaina sektorā ietverto profesionālās vidējās izglītības līmeņa (4. PKL) kvalifikāciju dizaina jomā nosaukuma maiņu.

I.Kupča iepazīstina ar izmaiņām *Kultūras nozares un radošo industriju kvalifikāciju struktūrā* – gan ar izmaiņām profesionālās kvalifikācijas prasību saturā produktu dizaina jomā un nosaukumu maiņu.

Latvijas Dizaina padome (11 balsis – par) ir lēmusi atbalstīt:

1. jauno profesionālās kvalifikācijas prasību produktu dizaina jomā profesionālās vidējās izglītības kvalifikācija līmenī (4. PKL) **saturu** un **nosaukuma maiņu,** un to iekļaušanu *Kultūras nozares un radošo industriju kvalifikāciju struktūrā*: Tiek mainīts nosaukums no "Produktu dizainera asistents" uz **"Produktu dizainers"**;
2. visu Kultūras nozares un radošo industriju kvalifikāciju struktūras dizaina sektorā iekļauto profesionālās kvalifikācijas nosaukumu maiņu vidējās profesionālās izglītības līmenī (4. PKL), **aizstājot vārdus "dizainera asistents" ar vārdu "dizainers".** Šīs izmaiņas profesionālās kvalifikācijas nosaukumos veikt, turpmāk aktualizējot attiecīgās profesionālās kvalifikācijas prasības kvalifikācijās un specializācijās "Apģērbu dizainers", "Komunikācijas dizainers", "Audiovizuālās komunikācijas dizainers", "Grafikas dizainers", "Vides dizainers", "Interjera dizainers", "Ārtelpu dizainers";
3. virzīt Latvijas Dizaina padomes saskaņojumu Kultūrizglītības padomei tālākai izvērtēšanai un iesniegšanai Valsts izglītības attīstības aģentūrā.

3. Latvijas Dizaina stratēģija nākamajam periodam. Ko KM sagaida no DP nākamajā darbības periodā?

D.Purviņa skaidro, ka nākamā perioda Latvijas Dizaina stratēģijas izstrāde būs brīvprātīga iniciatīva. Ikviena KM nozare ir aicināta izstrādāt savu stratēģiju nākamiem 7 gadiem, ja nozarei ir vēlme un apņēmība. Padome rosina vispirms izanalizēt esošās stratēģijas īstenotie rezultāti, B.Ābele ierosina noskaidrot stratēģiju analīzes metodiku no Annas Višeres vai Piotra Sviateka (PDR , Kārdifas metropolitēna universitāte). LDC Dita Danosa uzņemas noskaidrot informāciju par stratēģiju izvērtēšanas metodiku. Tāpat padome rosina stratēģiju nākamajam periodam balstīt uz jau esošās stratēģijas redakcijas (pārskatīt un precizēt tos rīcības virzienus, uzdevumus, kuri joprojām ir aktuāli, un kādu iemeslu dēļ nav īstenoti).
D.Purviņa skaidro, ka LDP galvenā funkcija joprojām ir darboties kā konsultatīvai padomei, tā ir Kultūras ministrijas konsultatīva institūcija, kura darbojas kā atvērta un

iesaistoša platforma, un tās darbības mērķis ir koordinēt un sekmēt valsts institūciju, organizāciju un nozares profesionāļu sadarbību stratēģiskos jautājumos, kas saistīti ar dizaina nozares attīstību un dizaina politikas īstenošanu Latvijā.
Padome rosina Kultūras ministrijai sagatavot un nosūtīt vēstuli Valsts kancelejai ar ierosinājumu iekļaut/iesaistīt DP pārstāvi vai pārstāvjus darba grupā "Nacionālais attīstības plāns 2034" darba grupā Valsts pārvalde.

Informācijai – pēc padomes sēdes dokumenta "Nacionālais attīstības plāns 2034" darba grupā Valsts pārvalde darbojas Valsts kancelejas Inovācijas laboratorijas vadītāja Evija Taurene, savukārt "Vides ilgtspēja, klimats un enerģija" darba grupā darbojas D.Purviņa.

4. Pretendentu izvirzīšana Izcilības balvai kultūrā.

Aicinājums līdz 19.10. iesūtīt priekšlikumus kandidātam Izcilības balvai kultūrā ar īsu pamatojumu.

5. Citi jautājumi

Nākamās padomes sēdes - 11.11,2026, 9.12.2026. 13.01.2027.

Nākamajā sēdē jāiekļauj Māras Liepas-Zemešas rosinātais jautājums par dizainera standartu RTU Arhitektūras un dizaina institūtā. (10 min ziņojums, 10 min apspriešana. Lēmuma teksts tiek iepriekš sagatavots.)

Latvijas Dizaina padomes priekšsēdētājas vietniece I.Elere

Protokolēja D.Purviņa